

Voorzitter

racisme en fascisme. Bij zijn afscheid als Eerste Kamerlid, twee weken voordat de Kamer opnieuw over de oorlogsslachtoffers zou debatteren, sprak de toenmalige Kamervoorzitter: "De manier waarop u uw gedachten naar voren wist te brengen als het ging over de bezettingsjaren, toen wij allen in grote kameraadschap ons gezamenlijk verzetten tegen het nationaal-socialisme, heeft mij altijd zeer geroerd."

Henk Hoekstra is heengegaan, zoals de overlijdensadvertentie het verwoordt: moegestreden, na een intensief en bewogen leven. De Eerste Kamer is hem dankbaar voor wie hij was en wat hij heeft bijgedragen aan onze samenleving. Moge dit een steun zijn voor de familie bij het verwerken van hun verdriet.

Ik verzoek de leden een moment stilte in acht te nemen.

De aanwezigen nemen enkele ogenblikken stilte in acht.

De **voorzitter**: Aan de orde is de herdenking van de heer Schuijt.

Op 13 april jongstleden is op 99-jarige leeftijd Wilhelmus Johannes Schuijt overleden. Hij was van 1971 tot 1977 lid van de Eerste Kamer voor de KVP, de Katholieke Volkspartij. Wim Schuijt, geboren in Amsterdam, studeerde, na werkzaam te zijn geweest als fabrieksarbeider en onderwijzer, Franse taal- en letterkunde aan de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam. In 1946 promoveerde hij aan de Rijksuniversiteit te Utrecht in de letteren en wijsbegeerte.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog was hij de hoofdredacteur van het illegale verzetsblad Christoffoor. Voor zijn activiteiten in de oorlog kreeg hij in 1953 een hoge Amerikaanse onderscheiding. Na de oorlog was hij vijf jaar wetenschappelijk medewerker bij de parlementaire enquêtecommissie Regeringsbeleid 1940-1945 van de Tweede Kamer. Na een periode als journalist en correspondent in Parijs voor dagblad De Tijd alsmede voor de KRO, koos hij in de jaren vijftig voor de politiek. In de jaren zestig was hij daarnaast onder andere vicevoorzitter van de katholieke vredesbeweging Pax Christi.

Wim Schuijt was als volksvertegenwoordiger actief in de Tweede Kamer, met enkele zeer korte onderbrekingen van 1956 tot 1971, in de gemeenteraad van Den Haag, in het Europees Parlement en ten slotte in de Eerste Kamer. Voor zijn partij heeft hij in het parlement ruim twintig jaren het woord gevoerd. Hij stond bekend als een voorvechter van internationale samenwerking en bovenal van Europese eenwording. In 1957 was hij een van de woordvoerders van zijn fractie bij de behandeling van het wetsvoorstel tot goedkeuring van het EEG-Verdrag. In de Eerste Kamer was hij voorzitter van de commissie voor Buitenlandse Zaken en vicevoorzitter van de commissie voor Europese Samenwerkingsorganisaties. Zijn zetel in het Europees Parlement heeft hij bijna twee decennia mogen bekleden. In de jaren zeventig werd hij bovendien vicevoorzitter van het Europees Parlement. In zijn maidenspeech in deze Kamer in 1972 schetste hij zijn visie op Europa en de Europese uitdagingen. Hij sprak over een scala van onderwerpen, zoals de noodzaak van een Europese Monetaire Unie, het gevaar van Europa als economische reus maar politieke dwerg, het belang van een versterkte communautaire democratische legitimatie, de plicht regeringen van landen die zijn voorbestemd lid te worden van de Europese Gemeenschap – hij noemde

onder andere Turkije – te houden aan de in de verdragen genoemde democratische beginselen, en over de klimaatuitdaging. Hij onderstreepte tevens dat het onderwijs de jeugd mede op de nieuwe Europese realiteiten diende voor te bereiden: "Hoezeer ik ook overtuigd ben, dat de 'culturele originaliteit' van iedere natie, ja zelfs haar culturele soevereiniteit bijdraagt tot de culturele verscheidenheid die eigen is aan het Europese cultuurpatroon, ik ben toch van mening dat door de totstandkoming van de Europese Gemeenschap een nieuwe dimensie is toegevoegd aan het maatschappelijk leven, die harmonisch in de vorming van de jonge burger behoort te worden ingevoegd."

Ik wil niet nalaten te vermelden dat 12 juni 2007 voor hem een bijzondere dag moet zijn geweest toen hij de installatie van zijn dochter als lid van deze Kamer bijwoonde.

Wim Schuijt is verschillende malen onderscheiden. Hij was onder andere Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw, drager van de Amerikaanse onderscheiding Medal of Freedom, Ridder in het Franse Légion d'Honneur en Commandeur in de Italiaanse Orde van Verdiensten. Wij gedenken met dankbaarheid wat hij voor de Kamer, voor ons land en voor Europa heeft betekend. De familie wensen wij steun toe bij het verwerken van hun verdriet.

Ik verzoek de leden een moment stilte in acht te nemen.

De aanwezigen nemen enkele ogenblikken stilte in acht.

De **voorzitter**: Ik schors de vergadering voor een enkele minuut om de familie persoonlijk te kunnen condoleren.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het eind van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Ingekomen is een brief van het lid Klein Breteler van 20 april 2009 met de mededeling dat hij het lidmaatschap van de Eerste Kamer per 9 juni 2009 wenst te beëindigen. Van deze brief wordt heden mededeling gedaan aan de voorzitter van het Centraal Stembureau voor de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Ingekomen is een brief van het lid Russell van 27 april 2009 met de mededeling dat hij het lidmaatschap van de Eerste Kamer per 15 mei 2009 wenst te beëindigen. Ook van deze brief wordt heden mededeling gedaan aan de voorzitter van het Centraal Stembureau voor de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Waterschapswet, de Wet verontreiniging oppervlaktewateren en de Wet modernisering waterschapsbestel, tot aanbrenging van verbeteringen van wets-technische en inhoudelijk ondergeschikte aard (31515).**

Voorzitter

De **voorzitter**: Ik heet de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat van harte welkom bij het debat met de Eerste Kamer.

De beraadslaging wordt geopend.

Mevrouw **Haubrich-Gooskens** (PvdA): Voorzitter. Eigenlijk zou een veegwetje waarmee oneffenheden in een nieuw ingevoerde wet worden opgeruimd, een hamerstuk moeten zijn. Voor het merendeel van de te corrigeren punten is deze wet dan ook feitelijk een hamerstuk. Ik doel dan op de toevoeging van een incomptabiliteit ten behoeve van ingezetenen die elders op een geborgde natuurzetel zijn benoemd, de wettelijke borging van de inspraakverordeningen, de completering van de wegenheffing, het mogelijk maken van nadere regels inzake de zuiveringsheffing en een redactionele wijziging met betrekking tot de verontreinigingsheffing en de zuiveringsheffing en ten slotte op de uitsluiting van de beroepsmogelijkheid inzake de kostentoedelingsverordening. Maar, dan komt het!

Door het Rijk is geconstateerd dat het als gevolg van een amendement, dat van Lenards en Van Lith in de Tweede Kamer, nu wordt geconfronteerd met een vermindering van de opbrengst verontreinigingsheffing van 6 mln. op jaarbasis. De staatssecretaris klaagt ach en wee: het Rijk loopt nu € 16.000 per dag mis!

Waarom hoeft deze inhoudelijk financiële wijziging niet te wachten op de onderhanden zijnde evaluatie van de staatssecretaris? En waarom moeten ingezetenen die worden geconfronteerd met een enorme lastenverschuiving als gevolg van de Wet modernisering waterschapsbestel, wel op deze evaluatie wachten? De reden kan niet zijn dat nu nog niet bekend zou zijn hoe groot deze lastenverschuivingen tussen de diverse belastingcategorieën feitelijk zijn. In november 2008 zijn in alle waterschappen kostentoedelingsverordeningen vastgesteld. Inmiddels zijn de eerste aanslagen al verstuurd. Ik schat dat de door de SP begrote lastenverschuiving ten nadele van inwoners die een eigen huis bewonen van ca. 200 mln. wel eens meer ten nadele zou kunnen uitvallen van ingezetenen zonder eigen huis dan de SP heeft ingeschat. Daarmee zijn het met name de alleenstaande huurders met een minimuminkomen die verhoudingsgewijs het meest opdraaien voor deze lastenverschuiving.

Ik schets de gang van zaken in waterschap Rivierenland. Door dat waterschapsbestuur is gebruikgemaakt van de in artikel 120, lid 3, van de Waterschapswet geboden mogelijkheid om de ingezetenen zwaarder te belasten dan op grond van de inwonersdichtheid mogelijk is. Volgens lid 2 van dat artikel zouden zij 20 tot 30% van de watersysteemheffing moeten opbrengen. Zij betalen anno 2009 op grond van de kostentoedelingsverordening 35% van de totale watersysteemheffing. Het waterschap heeft inzichtelijk gemaakt dat vooral ongebouwd van deze verschuiving profiteert. Glashelder was te concluderen dat ongebouwd in 2008 in contanten, dus niet verhoudingsgewijs, evenveel systeemheffing betaalde als in 1998, terwijl de noodzakelijke uitgaven van het waterschap met factor 2 toenamen. Bekijken wij de begroting 2009 van waterschap Rivierenland en bepalen wij door de oogbaren welke uitgaven voor het watersysteem specifiek ten behoeve van ongebouwd

worden gemaakt, dan kunnen wij grosso modo concluderen dat 60% van de uitgaven in het belang van ongebouwd wordt gemaakt en dat die slechts 12 tot 13% van de watersysteemheffing betaalt.

Waarom meent deze staatssecretaris zonder evaluatie wél onmiddellijk te moeten acteren tot een jaarlijks bedrag van 6 mln. als dat in het belang is van het Rijk? En waarom verschuilt deze staatssecretaris zich achter een evaluatie als ingezetenen voor ca. 200 mln. op jaarbasis benadeeld dreigen te worden? Is hier het hemd nader dan de rok? Dat valt mij juist van deze staatssecretaris tegen. Onze fractie heeft haar in het verleden namelijk steeds ervaren als een persoon met een warmvoelend en sociaal hart. Wij dachten dan ook dat zij haar ambtenaren hiermee niet liet weggemen. Wij horen graag expliciet van haar waarom zij in deze veegwet wél de 6 mln. misgelopen lozingsrechten ten behoeve van het Rijk repareert en niet de naar schatting 200 mln. aan naar ingezetenen verschoven watersysteemheffing.

De heer **Van den Berg** (SGP): Wij hebben de Waterschapswet grondig behandeld. Ook die lastenverschuivingen waren aangekondigd. De wet is aanvaard. Voor zover ik weet, heeft uw fractie daarover toen geen opmerkingen gemaakt. Is de veegwet bij uitstek de wet waarin wij dit soort problemen moeten oplossen? Ik denk dat dit niet het geval is en heb het idee dat dit er nu een beetje bij gehaald wordt.

Mevrouw **Haubrich-Gooskens** (PvdA): Met de veegwet wordt, zoals ik betoogde, dat bedrag van 6 mln. ten behoeve van het Rijk gerepareerd dat aan opbrengsten is misgelopen. In het plenaire debat over de nieuwe Waterschapswet is daarover niet gesproken. Dat gebeurde ook niet nadat het amendement-Lenards/Van Lith was aangenomen. Is er sprake van een selectieve reparatie? Graag zou ik dat van de staatssecretaris vernemen. Daarbij komt dat de staatssecretaris tijdens de behandeling van de Waterschapswet heeft begroot dat er bij gelijkblijvende opbrengst van de totale watersysteemheffing een lastenverschuiving zou plaatsvinden van ca. 59 mln. Dat is logisch en daarmee kan iedereen leven. Dat werkt immers altijd zo als je het systeem anders inricht. Als dat volgens de eerste berichten tot een viervoud zou moeten worden begroot, is er reden om daarnaar nog eens indringend te kijken, ongeacht dat dit onderwerp in deze veegwet niet concreet wordt behandeld. Daarvoor is het aanhaakpunt dat dat bedrag van 6 mln. kennelijk wel moest worden gerepareerd.

De heer **Van den Berg** (SGP): Met het laatste punt ben ik het volledig eens. Op de overige vragen moet de staatssecretaris uiteraard antwoorden.

Mevrouw **Haubrich-Gooskens** (PvdA): Het evalueren van de Waterschapswet en de Wet modernisering waterschapsbestel is geen initiatief dat de staatssecretaris uit eigen beweging ontplooit. Zij moest deze evaluatie twee jaar geleden ten tijde van de plenaire behandeling van de Waterschapswet en de Wet modernisering waterschapsbestel uitdrukkelijk aan deze Kamer toezeggen. Het lijkt er op dat de staatssecretaris thans de toen aangenomen motie uitvoert. Maar het is onze fractie niet duidelijk hoe deze door de Kamer opgedragen evaluatie wordt uitgevoerd. Wie evalueert er nu precies en in wiens opdracht gebeurt dat dan? Het is toch niet zo

Haubrich-Gooskens

– zoals wij hebben horen verluiden – dat de staatssecretaris volstaat met een evaluatie die door de Unie van Waterschappen wordt uitgevoerd? Zelfs al zou deze evaluatie uitbesteed zijn aan een externe organisatie, dan nog lijkt er onze fractie iets mis met het opdrachtgeverschap. De Unie van Waterschappen bestaat uit de aangesloten waterschappen. Hoe kunnen zij zelf evalueren, of zij bijvoorbeeld artikel 117 en artikel 120 van de Waterschapswet correct naar de letter en naar de geest hebben toegepast? Wij vragen toch ook niet aan de slager het eigen vlees te keuren? Deze metafoor is ook al in de Tweede Kamer aan de orde geweest.

Dan kom ik nu aan mijn tweede vraag. Kan de staatssecretaris ons informeren over de vraag door wie opdracht tot de evaluatie is gegeven en welke aspecten precies zullen worden onderzocht? Wordt door haarzelf de nieuwe verdeling van de waterschapslasten over de diverse categorieën expliciet geëvalueerd? Zo nee, waarom niet? Zo nee, gaat zij dat dan alsnog repareren? Welke consequenties gaat zij verbinden aan deze evaluatie? Graag een antwoord hierop.

Daarmee kom ik op een volgende frustratie. Want dat er bij ons enige frustratie zit heeft de Kamer wel bemerkt en ongetwijfeld ook de staatssecretaris. Onze ergernis zit ook in de beantwoording – of liever: niet-beantwoording – van onze vragen in de memorie van antwoord. Het heet dan wel een memorie van antwoord maar er is niet één antwoord gegeven op onze vragen!

Wij hadden nog begrip kunnen hebben voor een argumentatie, waarom voor de beantwoording op de evaluatie moet worden gewacht. Deze argumentatie ontbreekt echter totaal. Zelfs vragen die ook zonder enige evaluatie beantwoord hadden kunnen worden, zijn onbeantwoord gebleven. Ik kan niet anders dan simpelweg mijn vragen uit het voorlopig verslag herhalen en de staatssecretaris vervolgens dringend verzoeken ze deze keer wel te beantwoorden.

In het voorlopig verslag hebben wij opgemerkt dat de bandbreedte die in artikel 120, lid 2, van de Waterschapswet voor ingezetenen wordt aangegeven, maar vooral ook de toegestane verhoging van de bandbreedte in lid 3, in individuele gevallen veel nadeliger kan uitpakken dan destijds is voorzien.

Artikel 120, lid 4, is bovendien zeer nadelig voor de eigenaren van woonruimtes ten opzichte van eigenaren van bedrijfsgebouwd onroerend goed. De marktwaarde van woonhuizen, en dus ook de WOZ-waarde, is doorgaans veel hoger dan de herbouwwaarde. Dit is gemiddeld genomen niet het geval bij bedrijfsgebouwen. Ook pakt deze zelfde bepaling uitzonderlijk gunstig uit voor alle ongebouwd onroerend goed; niet alleen natuurterreinen maar ook agrarisch ongebouwd. Dit nu is niet in overeenstemming met het onderscheidende belang dat juist deze categorieën "natuur en landbouw" hebben bij een goede uitvoering van de waterschapstaken.

Daarbij doelden wij overigens niet zozeer op de economische waarde van het ongebouwde onroerend goed – in de trits belang-betaling-zeggenschap is met "belang" de economische waarde bedoeld – maar op het onderscheidende belang dat deze twee categorieën hebben bij bepaalde uitgevoerde taken van het waterschap en de daarmee gepaard gaande kosten. Taken die nauwelijks of niet ten dienste staan van andere categorieën. Wij bedoelen dan taken als peilbeheer, baggeren

van sloten, kwaliteitsbewaking van directe lozingen, bestrijden van diffuse lozingen, etc.

Wij hebben aangegeven ons te realiseren dat de trits belang-betaling-zeggenschap in het moderne waterschapsbestel is losgelaten. Economische waarde is dus geen maatstaf meer, maar er dient toch wel enige correlatie te zijn tussen enerzijds het belang dat een categorie heeft bij het uitvoeren van waterschapstaken en anderzijds de betaling van belastingen. Transparantie in de logica van de belasting bevordert het draagvlak in de maatschappij voor de betaling van die belasting.

Dan kom ik aan mijn derde vraag: is de staatssecretaris het met ons eens dat er een relatie moet zijn tussen, enerzijds, het belang dat een categorie heeft bij de goede uitvoering van waterschapstaken en de daarbij behorende kosten en, anderzijds, de hoogte van de door de categorie te betalen belastingen? Hoe denkt de staatssecretaris het maatschappelijk draagvlak voor het betalen van waterschapsbelasting te handhaven?

Voor de beantwoording van deze vragen, die ook in ons voorlopig verslag zijn gesteld, hoeft er toch geen evaluatie te hebben plaatsgehad? Of zien wij dit volstrekt verkeerd? Zo ja, dan zijn wij belangstellend om deze keer wel de argumentatie te horen om deze vragen niet te beantwoorden.

Tot slot: Kan de staatssecretaris ons toezeggen dat de effecten van artikel 117 en artikel 120, de leden 2, 3 en 4, van de Waterschapswet uitdrukkelijk en expliciet deel uit zullen uitmaken van de thans in uitvoering zijnde evaluatie? Wil zij bevestigen dat zij deze evaluatie zelf zal uitvoeren of in haar opdracht zal laten uitvoeren? Kan de staatssecretaris ons vervolgens toezeggen dat de uitkomsten van deze evaluatie zo nodig consequenties zullen hebben voor de aanpassing van met name artikel 120, de leden 2 en 3, van de Waterschapswet, zodanig dat er een relatie kan worden gelegd tussen de kosten die ten behoeve van de categorieën zoals genoemd in artikel 117 door een waterschap worden gemaakt, en de kostentoedeling, die vervolgens krachtens deze wetsbepaling aan de categorieën kan worden opgelegd?

Wij zien met belangstelling uit naar een heldere beantwoording van onze vragen en de daarbij behorende toezeggingen.

□

De heer **Slager** (SP): Voorzitter. Het is alweer zo'n twintig jaar geleden dat ik een oude, voormalige kantonnie van het waterschap Stavenisse vroeg hoe het toch kon dat het waterschap vóór 1953 geen enkele maatregel had getroffen om de zeedijk te verhogen, hoewel hij toch zelf had gezien dat tien jaar eerder, bij een storm in 1943, op verscheidene plekken het water over de dijk was gestroomd. "Ach", zei die kantonnie, "ik heb dat natuurlijk wel gemeld, maar in die tijd was de portemonnee van het waterschap altijd leeg. Als je een nieuwe zeis aanvraag, vonden ze dat al te duur en als je een paar baaltjes cement wilde hebben, zouden ze daar een vergadering over hebben gehouden. Het was altijd beknipt bij het waterschap." Daarmee schetste kantonnie Potappel, want zo heette hij, in een paar zinnen trefzeker het beleid van de waterschappen in de tijd dat de boeren-grondeigenaars niet alleen de enige bestuurders waren, maar ook de enigen die het geschot – de waterschapslasten – moesten opbrengen. Zij hielden die lasten zo laag mogelijk en daardoor waren zij

Slager

eigenlijk zelden toereikend, met alle soms desastreuze gevolgen van dien.

Hoe totaal anders is de situatie vandaag de dag. Weliswaar vormen de boeren nog steeds de meerderheid in de meeste waterschapsbesturen, maar zij zijn niet meer de enigen die de lasten hoeven te betalen. Zij kunnen nu beschikken over de belastinggelden van alle burgers. Die worden opgebracht volgens tarieven die de waterschappen zelf mogen vaststellen. Omdat het nu eenmaal gemakkelijker is om geld uit te geven dan je niet zelf hoeft op te hoesten, is de kas van het waterschap nu eigenlijk nooit meer leeg, terwijl het geld rolt als nooit tevoren. Het waterschap Zeeuwse Eilanden, waarin het waterschap Stavenisse jaren geleden al is opgegaan, heeft de afgelopen jaren een kolossaal kantoorpaleis in Middelburg gebouwd. Toch is er in de afgelopen vijf jaar ook een reserve van 29 mln. gevormd. Bij jaarlijkse inkomsten van 50 mln. komt dat neer op een reservevorming van 12% per jaar. De 100.000 huishoudens die in de voorbije jaren dus gemiddeld zo'n € 300 meer hebben betaald dan eigenlijk nodig was, kregen desalniettemin afgelopen december te horen dat de lasten voor het jaar 2009 weer worden verhoogd. Voor de alleenstaanden moet er € 30 extra bij, wat neerkomt op een verhoging van 14%, en voor de gezinnen € 15. Het is een voorbeeld uit de vele die bewijzen dat het erop lijkt dat de oude gierigheid is omgeslagen in moderne verspilling. Het is een voorbeeld waaruit het beeld naar voren komt dat waterschappen de beleidsvrijheid die zij hebben gekregen om de tarieven zelf vast te stellen, gebruiken op een manier die wel wat weg heeft van misbruiken.

Laat duidelijk zijn dat ook de SP-fractie vindt dat onze beveiliging tegen het water goed moet zijn en dus geld mag kosten. De vraag is of de tariefsverhogingen van de laatste jaren wel nodig waren om dat primaire doel te dienen, of die verhogingen niet strijdig waren met eerder gemaakte afspraken en of zij wel eerlijk worden verdeeld over de burgers. Betalen zij die de meeste belangen hebben bij het waterschap ook de hoogste lasten? Mevrouw Haubrich heeft al een voorbeeld genoemd waarin het tegenovergestelde het geval lijkt te zijn.

Omdat de SP-fractie twijfels had, heeft zij de wijziging van de Wet modernisering waterschapsbestel aangegrepen om de staatssecretaris schriftelijke vragen te stellen. Die vragen waren gebaseerd op een onderzoek dat de SP vorig jaar heeft ingesteld naar de wel erg forse tariefsverhogingen voor huishoudens in 2009. Dat waren vragen die in december van het verleden jaar in de Tweede Kamer al zijn gesteld door mijn partijgenoot Paulus Jansen. De staatssecretaris zei indertijd, op 17 december, dat die niet konden worden beantwoord omdat zij nog niet alle tarieven kende. Daarom stelden wij dezelfde vragen vervolgens schriftelijk. Ook deze schriftelijke vragen weigerde zij te beantwoorden, terwijl op dat moment alle tarieven natuurlijk wel bekend waren. Wij kregen een ander argument waarom er toch geen antwoord werd gegeven. Dat argument vinden wij niet valide. Daarom vroegen wij deze plenaire behandeling aan, nergens anders om. Wij hebben dat gedaan om de vragen hier opnieuw te kunnen stellen, want wij willen gewoon antwoorden. Ik zou wat dat betreft eigenlijk een duet met mevrouw Haubrich kunnen zingen, maar ik ga toch gewoon maar solo verder.

Onze vragen waren gebaseerd op de mededeling van de regering bij de behandeling van de Wet modernise-

ring waterschapsbestel in de Tweede Kamer eind 2006. Door de bij die wet ingevoerde watersysteemheffing zou met ingang van januari van dit jaar een bedrag van 90 mln. niet langer door boeren en grondeigenaars moeten worden betaald, maar door de huishoudens. Dat is dus een extra last voor de burgers van 90 mln. Omgerekend over de 7 miljoen huishoudens betekent dat volgens ons dat die € 13 per jaar extra zouden moeten gaan betalen. Wij hadden aanwijzingen dat de feitelijke verhoging bij nogal wat waterschappen veel groter zou zijn. Daarom vroegen wij de staatssecretaris of zij onze becijfering kon bevestigen. Die becijfering was € 13 plus twee keer de gemiddelde prijsinflatie, ofwel € 6, dus een totaal van € 19. Wij begrijpen niet waarom zij op die vraag geen antwoord kon geven. Daarom vraag ik haar hier opnieuw of onze becijfering klopt en, zo niet, wat dan de correcte becijfering is.

Wij vroegen ook of de staatssecretaris inmiddels beschikte over de nieuwe tarieven, die zij half december kennelijk nog niet had, en of zij ons daarvan een afschrift kon geven. Hoewel het overzicht er op dat moment natuurlijk geweest moet zijn, weigerde zij ook op dat moment daarop in te gaan in haar antwoord van 24 februari 2009. Waarom gaf zij ons dat overzicht niet? Was dat misschien omdat uit dat overzicht welhaast zou blijken dat de lastenstijging voor de burgers hoger is dan eind 2006 door de regering is gesteld? Ik zeg dat niet alleen op basis van de steekproef van de SP, maar ook op basis van het inmiddels bekend geworden onderzoek van de Vereniging Eigen Huis. Dat onderzoek bevestigt namelijk onze steekproef. De woordvoerder van de Vereniging Eigen Huis onderstreept bovendien mijn gevoel met zijn uitspraak: "Sommige waterschappen zijn al schatrijk en het is totaal onduidelijk waarom zij de tarieven toch weer verhogen."

Op basis van onze steekproef kwamen wij tot de conclusie dat de volksvertegenwoordiging bij de behandeling van het wetsvoorstel Wet modernisering waterschapsbestel in 2006 onjuist lijkt te zijn geïnformeerd over de financiële gevolgen van de systeemwijziging voor de huishoudens. Wij vroegen de staatssecretaris of zij onze mening deelde. Ook op die vraag kwam geen antwoord en daarom herhaal ik deze vraag hier. Hoe oordeelt de staatssecretaris erover dat alleenstaanden onevenredig hard worden getroffen door de nieuwe tarieven bij vrijwel alle waterschappen? De staatssecretaris heeft ook daarover geen oordeel willen geven, dus vraag ik het hier opnieuw.

Een belangrijke vraag is: als de cijfers uit ons onderzoek en dat van de Vereniging Eigen Huis kloppen, overweegt de staatssecretaris dan om bij algemene maatregel van bestuur de beleidsvrijheid van de waterschappen om hun eigen tarieven vast te stellen in te perken en, zo nee, welke argumenten heeft zij om dat niet te doen?

Dit waren onze schriftelijke vragen. Het argument van de staatssecretaris om er geen antwoord op te geven, kon in februari natuurlijk niet meer zijn dat zij de feiten niet kende. Nu weigerde zij omdat – ik citeer haar schriftelijke antwoord – "deze feiten eerst grondig geanalyseerd moeten worden". Hoezo? Wij hadden niet om een analyse gevraagd, maar om feiten en cijfers. Wij wilden gewoon weten of onze becijfering correct was en wij wilden een overzicht van de tarieven en de tariefstijgingen per categorie en per waterschap. Die behoort

Slager

de staatssecretaris deze Kamer te verstrekken als daarom wordt gevraagd. Wij hebben ze tot nu toe niet gekregen.

Wij zijn natuurlijk niet tegen een analyse van de tariefsverhogingen, als die dan maar onafhankelijk wordt uitgevoerd. Wie voert die analyse echter uit? Dat doet een bureau in opdracht van de Unie van Waterschappen. Dat is een onafhankelijk bureau, zo schrijft de staatssecretaris. Ja, dat zou ik ook zeggen. Zij moet toch weten dat zo'n onderzoek argwaan wekt, argwaan die het beste wordt verwoord met het aloude Hollandse gezegde "wie betaalt, bepaalt". In dat verband vraag ik de staatssecretaris of zij haar opvatting van haar collega De Jager van Financiën deelt. Hij zei nog maar kort geleden in deze Kamer dat er bij de beoordeling van de resultaten van een onderzoek gekeken moet worden naar degene die het onderzoek heeft gefinancierd en dat dit gegeven moet worden meegewogen bij het oordeel over het resultaat van het onderzoek. Kan de staatssecretaris ons inzicht geven in de wegging die zij in dit geval gaat toepassen?

Wij hebben het gevoel dat het onderzoek uitgevoerd had moeten worden uitgevoerd door een commissie waarin de burgers die de lasten dragen vertegenwoordigd zijn, bijvoorbeeld via de Consumentenbond of de Vereniging Eigen Huis. Waarom heeft de staatssecretaris die weg niet zelf verkozen? Ik ben een beetje bang dat de nu opgestarte evaluatie een poging zal blijken te zijn om de verhogingen goed te praten. Stel dat uit die evaluatie toch ook blijkt dat sommige waterschappen inderdaad flink over de schreef zijn gegaan. Gaat zij die waterschappen dan tot de orde roepen en, zo ja, hoe?

Het is bekend dat de SP de waterschappen het liefst als uitvoeringsorgaan bij de provincies zou onderbrengen. Deze zaak sterkt ons in die opvatting. Als dat gebeurt, zouden de grote verschillen in lasten zelfs bij vergelijkbare waterschappen in dezelfde provincie van de baan zijn. Dan zouden tarieven ook niet langer worden vastgesteld door een gemankeerd democratisch orgaan, wat een waterschap nu toch is. In een waterschap is de stem van de ene Nederlander immers nog altijd minder waard dan die van de ander en zijn bij voorbaat al zetels geborgd, uitgerekend voor de categorieën die steeds minder gaan betalen. De waterschappen mogen dan de oudste democratische instituten van ons land heten te zijn, maar ik ben het eens met de woordvoerder van de Vereniging Eigen Huis die zei: "De waterschappen zijn nog altijd niet gewend om verantwoording aan de burger af te leggen." Als de staatssecretaris ze laat weggelaten met een door henzelf geëntameerd onderzoek, dreigen zij de ruimte te krijgen om weer aan het afleggen van die verantwoording te ontkomen. Het kan natuurlijk zijn dat de staatssecretaris dat niet gaat doen en ze tot de orde roept. Daar hoop ik dan maar op. Ik wacht op de antwoorden waarop wij al zo lang wachten.

De vergadering wordt van 14.21 uur tot 14.50 uur geschorst.

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: Voorzitter. Het is goed om te merken dat er geen vragen gesteld zijn over de veegwet die vanmiddag wordt besproken. Ik mag dus aannemen dat de Kamer daarmee akkoord is. Dat is een mooi teken, waarvoor mijn hartelijke dank.

Mevrouw **Haubrich-Gooskens** (PvdA): Loopt de staatssecretaris nu niet wat te hard van stapel?

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: Ik constateer dat er over de inhoud van de veegwet geen vraag is gesteld of kritische opmerking is gemaakt. Daar maak ik uit op dat de Eerste Kamer ermee instemt. Misschien ben ik wat voorbarig; dat zal dan wel blijken. Het was voor mij in ieder geval een reden om mijn beantwoording positief te beginnen.

Er is wel gevraagd waarom ik het nodig vind om het door een amendement ontstane gat in de begroting in de veegwet te repareren. Dat is vrij helder. Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer is een amendement ingediend. Daardoor hoeft een bepaalde categorie minder te betalen aan verontreinigingsheffing. Verzuimd is echter om een andere categorie dan wel meer te laten betalen. Dat wordt gerepareerd in de veegwet, omdat ik graag aan de wet voldoe en de Waterwet schrijft voor dat de verontreinigingsheffing kostendekkend moet zijn. Dat is nu niet het geval, want er is een gat. Om aan de wet te voldoen, wil ik zo snel mogelijk dat gat repareren. Vervolgens is het natuurlijk jammer om te weten dat wij nu 2,6 mln. mislopen. Dat geld moet ergens gevonden worden op een begroting en uiteindelijk draait de belastingbetaler daar natuurlijk voor op. Dat vinden wij niet prettig.

Ik kom te spreken over de andere onderwerpen waarover vragen zijn gesteld.

Mevrouw Haubrich heeft gevraagd door wie en in wiens opdracht welke aspecten van de lastenverschuivingen worden onderzocht. De Unie van Waterschappen heeft aan twee externe bureaus opdracht gegeven tot een gezamenlijke evaluatie. Wat mij betreft is de onafhankelijkheid van de uitkomsten van de evaluatie op die manier voldoende gewaarborgd. In de evaluatie worden allereerst de inschattingen van de lastenverschuiving uit de memorie van toelichting uit 2006 vergeleken met de werkelijke lastenverschuivingen in 2009. Het gaat hierbij om verschuivingen op het niveau van categorieën, zoals ingezetenen, eigenaren van natuurterreinen enzovoorts. Vervolgens wordt gekeken naar standaardprofielen per waterschap. Uit de evaluatie zal moeten blijken of de in de memorie van toelichting ingeschatte lastenverschuivingen overeenkomen met de werkelijke lastenverschuivingen en, zo nee, wat de oorzaken daarvan zijn.

Mevrouw **Haubrich-Gooskens** (PvdA): Hoe heeft de staatssecretaris geverifieerd wat nu precies de opdracht is geweest van de unie aan die twee bureaus? Hoe heeft zij gecontroleerd dat dit onderzoek daadwerkelijk onafhankelijk gebeurt? De Unie van Waterschappen is een ook door mij zeer gerespecteerde organisatie. Wat dat betreft ben ik van goede wil. Echter, vertrouwen is goed, maar controleren is beter. Zeker omdat de staatssecretaris in december in de Tweede Kamer hierover uitvoerig is bevraagd, kan ik mij voorstellen dat zij daar in de tussenliggende tijd iets mee heeft gedaan. Hoe heeft zij geverifieerd wat er precies is opgedragen aan de bureaus en hoe is gegarandeerd dat het onderzoek werkelijk onafhankelijk van de opdrachtgever gebeurt?

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: De waterschappen

Huizinga-Heringa

zijn niet alleen door eenieder buitengewoon gerespecteerde organisaties, zij worden ook democratisch gekozen en hebben een eigen democratisch gelegitimeerde verantwoordelijkheid, onder meer om lasten op te leggen. Dat is natuurlijk nogal wat. Deze democratisch gelegitimeerde overheden hebben besloten tot een onderzoek naar de lastenverschuiving die in de Waterschapswet mogelijk wordt gemaakt. Zij hebben twee onafhankelijke bureaus opdracht gegeven om de cijfers en de feiten boven tafel te krijgen. Nu vraagt mevrouw Haubrich mij hoe ik heb gecontroleerd of deze democratisch gekozen en gelegitimeerde organisaties hun werk goed gedaan hebben. Zij hebben mij verteld dat zij dat gedaan hebben. Zij hebben mij laten zien wat de opdracht is. Die lijkt mij echt uitstekend.

Mevrouw **Haubrich-Gooskens** (PvdA): De staatssecretaris zegt dat zij heeft gezien hoe de opdracht is verleend. Misschien kan zij daar dan wat nader op toelichten?

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: Nee, ik kan daar niet nader op toelichten. Ik heb dat niet bij mij. Bovendien vind ik niet dat de staatssecretaris degene is die de waterschappen moet controleren. De toezichthouder op de waterschappen is de provincie. De waterschappen hebben een onafhankelijk onderzoek ingesteld naar de uitwerking van een wetswijziging waarmee Eerste en Tweede Kamer hebben ingestemd. Onderzocht wordt of die wetswijziging inderdaad zodanig uitwerkt als wij in 2006 hadden verwacht. Ik wacht het onderzoeksrapport af.

De heer **Slager** (SP): De staatssecretaris zegt dat de waterschappen democratisch gelegitimeerde organen zijn. Ik heb gezegd dat dit een wat gemankeerde democratie is, maar laten wij daar nu niet over discussiëren. Staatssecretaris De Jager heeft gezegd dat hij een bepaalde ervaring heeft met door bepaalde sectoren gefinancierd onderzoek. Ter discussie staat de hoogte en de verdeling van de tarieven. Er wordt onderzoek gedaan in opdracht van de organen die hier ter discussie staan. Gaat de staatssecretaris dat wegen? Haar collega De Jager zegt dat hij het meeweegt, omdat hij zo zijn ervaring heeft met dat soort onderzoeken. Hoe staat deze staatssecretaris daarin?

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: De hoogte van de tarieven op zichzelf wordt niet onderzocht. Die moet worden goedgekeurd door de provincies. Dit betreft de tariefsverordening. Die moet naar de provincie, die deze moet goedkeuren. Daar gaat het dus niet om. Het onderzoek gaat over het verdelen van de lasten van de tarieven. Dat is gebeurd volgens de wet. Er is geen sprake van dat eraan getwijfeld wordt of de waterschappen hun werk wel volgens de wet hebben gedaan. Onderzocht wordt hoe de wetswijziging in de praktijk uitpakt, of de in 2006 ingeschatte lastenverzwaringen en lastenverlichtingen inderdaad zijn uitgepakt zoals wij toen verwachtten.

De heer **Slager** (SP): De staatssecretaris wil toch niet ontkennen dat er tussen de waterschappen enorme verschillen in tarieven zijn? Het ene waterschap belast bijvoorbeeld de eenpersoonshuishoudens veel zwaarder dan het andere. Elk waterschap stelt toch zijn eigen tarieven vast?

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: De heer Slager heeft in zijn bijdrage gevraagd: waarom geeft de staatssecretaris niet gewoon de cijfers, want cijfers zijn feiten en waarom moet daar zo lang over gesproken worden? Dat is omdat het heel lastig is om uit de cijfers de werkelijke feiten te destilleren. De heer Slager zegt dat in het ene waterschap een eenpersoonshuishouden met een veel hogere stijging wordt geconfronteerd dan in het andere. Er zijn waterschappen die vlak voor de verkiezingen hun tarieven enorm hebben verlaagd en die na de verkiezingen weer hebben verdubbeld. Als je dat vergelijkt met een ander waterschap, dan kom je al heel snel op een enorm verschil in stijging van de tarieven. Zo zijn er waterschappen gefuseerd en waterschappen die weer volgens een ander systeem dingen berekenen. Het is dus nog niet zo simpel om te achterhalen wat de werkelijke gevolgen van de wetswijziging zijn. Vandaar dat er een aantal maanden de tijd voor is om met de werkelijke feiten te komen. Cijfers kun je gemakkelijk vinden, maar ik wil de Kamer de feiten achter de cijfers geven en daarvoor wacht ik de onafhankelijke evaluatie van de waterschappen af.

De heer **Slager** (SP): Wanneer komt die evaluatie?

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: Dat zal niet overdreven lang meer duren.

De heer **Slager** (SP): In maart heeft de staatssecretaris in de Tweede Kamer gezegd dat die in april zou komen. Het is vandaag 28 april!

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: Dat klopt dus precies met mijn opmerking dat het niet overdreven lang meer zal duren.

De heer **Slager** (SP): Dus vandaag?

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: Dat is wel erg snel. Zij zal er binnen enkele weken absoluut zijn.

Mevrouw Haubrich heeft gevraagd welke consequenties de staatssecretaris verbindt aan de uitkomsten van de evaluatie van de lastenverschuiving. Dat hangt af van de resultaten van die evaluatie. Wij moeten kijken hoe die lastenverschuiving uitwerkt. Als die afwijkt van hetgeen wij verwachtten in 2006, zullen wij moeten nadenken over de vraag op welke manier wij daarmee omgaan. Ik zou er niet op vooruit willen lopen.

Mevrouw **Haubrich-Gooskens** (PvdA): Uiteraard moeten de uitkomsten eerst bekend zijn. Ik begrijp dat de bereidheid er is om een en ander daadwerkelijk aan te pakken, ook als dat de waterschappen wellicht wat minder welgevallig is?

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: Ik kan mij niet voorstellen dat het de waterschappen niet welgevallig zou zijn als wij hen helpen om een zodanige verdeling van de lasten te maken dat die door iedereen als rechtvaardig wordt beschouwd. De waterschappen voeren die evaluatie uit, maar de resultaten komen natuurlijk bij mij. Wij moeten namelijk kijken of het gevolgen heeft voor wat in de wet is neergelegd. Een evaluatie veronderstelt de bereidheid om dingen te veranderen. Als je niets wilt veranderen, is een evaluatie volstrekt overbodig.

Huizinga-Heringa

Mevrouw Haubrich sprak over een evaluatie. Ik kreeg uit haar bijdrage de indruk dat het misschien dienstig zou zijn om nog even te verhelderen over welke evaluatie wij nu spreken en welke evaluaties er nog meer plaatsvinden in verband met de waterschappen. In het debat met de Eerste Kamer begin 2007 is gesproken over het naar voren halen van een stuk van de normale evaluatie van de wet die na vijf jaar komt, namelijk het deel dat betrekking heeft op de verkiezingen. Het ging om de geborgde zetels en het lijstenstelsel. Vervolgens komt er ook een onafhankelijke evaluatie van de waterschappen over het uitwerken van de lastenverschuivingen en gaat de Unie van Waterschappen evalueren hoe de verkiezingen zijn verlopen. Over een aantal jaren komt er nog een evaluatie van de hele Waterschapswet. Er wordt heel veel geëvalueerd en bekeken bij de waterschappen. Deze evaluatie is er één van, maar het is niet de evaluatie waarover wij in de Eerste Kamer gesproken hebben tijdens het debat in 2007.

Mevrouw Haubrich vroeg zich af of er geen relatie zou moeten zijn tussen het belang en de betaling, en of het maatschappelijk draagvlak niet wordt aangetast als dat niet in orde is. Het zijn heel goede vragen waarover je veel kunt spreken en denken. Die vragen zijn echter aan de orde geweest in 2007 bij de bespreking van de Waterschapswet. Toen is besloten om de lastenverschuiving de huidige vorm te geven. Ik denk dat het niet veel zin heeft om opnieuw een debat te voeren dat al is gevoerd. Ik kan mij wel voorstellen dat als de evaluatie buitengewoon rare uitkomsten zou laten zien, wij nog eens gaan kijken of de wetswijziging wel handig was. Het lijkt mij echter absoluut niet dienstig om nu daarover te gaan filosoferen.

Mevrouw Haubrich vroeg specifiek of de effecten van artikel 117 en van artikel 120 expliciet deel uitmaken van de thans in uitvoering zijnde evaluatie. Die maken daarvan inderdaad deel uit.

De heer Slager heeft gevraagd of de tariefsverhogingen van de waterschappen wel eerlijk verdeeld zijn. Wij hebben gesproken over die eerlijke verdeling. Dat betreft de lastenverschuiving. De heer Slager gaat in zijn vraag echter ook uit van een tariefsverhoging. Het is misschien goed om als illustratie van hoe verraderlijk cijfers kunnen zijn, hier te melden dat de totale tarieven van de waterschappen over de afgelopen drie jaar uitsluitend verhoogd zijn met het inflatiepercentage. Als ik dat vergelijk met de gemeentelijke tarieven, die zijn 17% gestegen en de tarieven van de waterschappen 7%; 7% is precies het inflatiepercentage. Van een algemene tariefsverhoging is bij de waterschappen geen sprake.

De heer Slager (SP): Ik heb gevraagd naar de tarieven per categorie en erop gewezen dat bijvoorbeeld alleenstaanden onevenredig zwaar worden getroffen door de verhoging.

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: De lastenverschuivingen hebben te maken met de verdeling en zijn onderwerp van de evaluatie die de waterschappen door een onafhankelijk bureau laten uitvoeren. Daarover hebben wij al uitvoerig gesproken.

De heer Slager (SP): De staatssecretaris zegt dat de tarieven niet meer verhoogd zijn dan met het inflatiepercentage. Geldt dat voor elk waterschap of in zijn

algemeenheid voor alle bij de Unie van Waterschappen aangesloten waterschappen?

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: Voor alle bij de Unie van Waterschappen aangesloten waterschappen geldt dat de tarieven niet méér verhoogd zijn dan met het inflatiepercentage. De gemeentelijke verhogingen komen uit op 17%. Dat is veel hoger. Voor de waterschappen als totaal is het echt een mooie prestatie.

De heer Slager (SP): Als ik vroeger een vier had, zei ik dat er ook een jongetje was met een drie! Het gaat mij erom dat er waterschappen zijn die naar ons gevoel de mogelijkheid om zelf tarieven vast te stellen, misbruiken. Andere waterschappen doen het prima. Als de goede en de kwade bij elkaar worden opgeteld en er vervolgens een algemene deler gemaakt wordt, kom je leuk uit. Daar gaat het ons echter niet om.

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: Dan is het goed om te bedenken dat de tariefsverordening van elk waterschap goedgekeurd moet worden door de provincie. Alle tariefsverordeningen van de waterschappen zijn door de verantwoordelijke toezichthoudende provincies goedgekeurd. Dat dit niet altijd zonder slag of stoot gaat, wordt bewezen door het feit dat in twee gevallen provincies tegen waterschappen hebben gezegd niet te kunnen instemmen met de voorgestelde tariefsverordening en dat zij het opnieuw moesten doen.

De heer Slager heeft gesteld dat de cijfers van de SP en van Vereniging Eigen Huis een eigen verhaal vertellen. Zoals ik reeds heb gezegd, cijfers en feiten zijn verschillende dingen. Cijfers kunnen mensen gemakkelijk op het verkeerde been zetten. Wil je echt de feiten hebben, dan moet je daarop een analyse loslaten.

De heer Slager vroeg zich af, of de Kamer destijds misschien verkeerd geïnformeerd is over de te verwachten invloed van de tariefswijzigingen en de lastenverschuivingen. In de memorie van toelichting werd een verwachting uitgesproken over de consequenties en de effecten van de lastenverschuiving. Nu wordt onderzocht of die effecten inderdaad optreden, of dat er sprake is van andere effecten.

De **voorzitter**: Wij hebben nog een tweede termijn, mijnheer Slager.

De heer Slager (SP): Ik ben een beetje bang dat ik dan weer geen antwoord krijg, voorzitter, en er is geen derde termijn. Welke gevolgen heeft het als niet tegemoetgekomen wordt aan die verwachting?

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: Ik heb zojuist in antwoord op een vraag van mevrouw Haubrich gezegd dat als uit de evaluatie blijkt dat die lastenverschuiving inderdaad andere effecten heeft dan in 2006 verwacht werd, wij moeten kijken wat wij moeten doen, welke consequenties wij daaraan verbinden en of daarvoor een wetswijziging of een algemene maatregel van bestuur nodig is.

De heer Slager heeft ook gevraagd waarom ik geen overzicht geef van de tarieven van de waterschappen. Zo'n overzicht moet toch beschikbaar zijn, zei hij. Dat is inderdaad beschikbaar. De heer Slager kan het op iedere website vinden. Ik wil best de websites voor hem afgaan. Het is echter een illusie als je denkt dat die cijfers

Huizinga-Heringa

inderdaad inzicht geven in wat er werkelijk gebeurd is. Daarvoor moet je breder kijken, daarvoor is een evaluatie nodig.

De heer **Slager** (SP): Nu word ik gewoon verwezen naar een website. In december heeft de staatssecretaris in de Tweede Kamer gezegd: ik heb ze niet. Vervolgens hebben wij schriftelijke vragen gesteld, waarop geen antwoord kwam omdat er eerst geëvalueerd moest worden. Waarom kreeg ik de cijfers niet? Moet ik nu zelf op een website gaan zoeken?

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: In december waren nog lang niet alle tariefsverordeningen vastgesteld. Toen waren de cijfers er dus niet. In februari heb ik de heer Slager het antwoord gegeven dat ik hem nu weer geef: ik wil best een uitdraai voor hem maken van de tariefsverordeningen van de 26 waterschappen; dat is geen enkel probleem. Misschien heb ik een beetje te veel voor de heer Slager gedacht toen ik bedacht dat hij daarmee niets opschiet. Je schiet pas echt iets op als je de cijfers analyseert; als je de cijfers van de tariefsverordeningen met elkaar in verband brengt en daarbij alle andere elementen verwerkt die mogelijk een rol spelen. Welk beeld rijst daaruit op? Met welke feiten heb je dan te maken? Ik stuur de heer Slager graag de geanalyseerde cijfers met de feiten toe.

De heer **Slager** (SP): Wij wilden eigenlijk zelf analyseren of het bedrag van € 13, dat uiteindelijk € 17 wordt, klopt. Daar gaat het ons in eerste instantie om. Er is 90 mln. verschoven van de boeren en de buitenlui naar de burgers. Dat zou volgens onze becijfering neerkomen op € 13 verdeeld over 7 miljoen, plus twee keer inflatie. Ik heb gevraagd of onze becijfering klopt en geen antwoord gekregen.

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: Ik kan de heer Slager alleen het voorbeeld geven van het waterschap dat zijn tarieven het ene jaar heeft gehalveerd en ze het volgende jaar weer verdubbelt. Dat waterschap heeft natuurlijk sowieso een verhoging die veel hoger is dan door de heer Slager is becijferd. Daarmee kun je echter niet zeggen dat de lastenverschuiving dús verkeerd uitwerkt.

De heer **Slager** (SP): De staatssecretaris zegt dus dat onze becijfering niet klopt.

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: Als de heer Slager haar onverkort toepast, klopt zij niet, nee.

De heer Slager heeft ook gevraagd of ik overweeg om bij AMvB de beleidsruimte van de waterschappen in te perken voor wat betreft de heffingen. Het is jammer dat ik voor de derde keer hetzelfde antwoord moet geven, maar het is een van de mogelijkheden. Als de evaluatie er aanleiding toe geeft, zullen we zeker kijken naar maatregelen en daarvan zou dit er een kunnen zijn. Mogelijk pakt de evaluatie echter zodanig uit dat de verwachtingen uit 2006 wel uitkomen. Dan hoeven we geen maatregelen te nemen.

Mevrouw **Haubrich-Gooskens** (PvdA): Voorzitter. Ik moet de staatssecretaris bijvallen in de analyse dat het

noodzakelijk is om niet de kale cijfers te presenteren, maar die cijfers te analyseren. In elk waterschap is de situatie namelijk anders. Ik hoop dat de evaluatie daarin inzicht zal verschaffen, om de werkelijke betekenis van eventuele verhogingen of verlagingen te kunnen doorgronden. Ik ben blij dat de staatssecretaris dat hier op deze manier heeft duidelijk gemaakt.

Ik ben ook blij met de uitdrukkelijke toezegging van de staatssecretaris dat de bereidheid bestaat om de artikelen 117 en 120, lid 2, 3 en mogelijk zelfs 4 aan te passen als de evaluatie daartoe aanleiding geeft. Ik verzoek de staatssecretaris om de Kamer de evaluatie toe te zenden zodra die gereed is. Het is voor de Kamer van belang om de inhoud daarvan te vernemen.

Waar ik heel ongelukkig mee ben, is de beantwoording door de staatssecretaris van de vraag of het hier een onafhankelijke evaluatie betreft. De staatssecretaris zegt dat democratisch gelegitimeerde besturen een opdracht hebben gegeven tot een evaluatie en dat daarmee gegarandeerd zou moeten zijn dat die evaluatie onafhankelijk is. Ik mis de logica van deze conclusie. Het is alsof een onafhankelijk gekozen bestuur, als het een betaalde opdracht geeft tot het evalueren van wat het zelf tot stand heeft gebracht, niet op een afhankelijke manier zou kunnen oordelen; alsof dat bestuur als opdrachtgever niet een bepaalde uitkomst kan wensen. Ik twijfel er niet aan, maar de logica van het verhaal van de staatssecretaris dat een onafhankelijk gelegitimeerd bestuur sowieso een garantie is voor een onafhankelijk uitgevoerde evaluatie, ontgaat mij volstrekt. Mijn vraag is dan ook: wie betaalt die twee bureaus? Is een en ander zo geregeld dat het adagium "wie betaalt, bepaalt" echt is uitgesloten als mogelijkheid?

Ik vind de gang van zaken vooral jammer omdat hiermee de kwetsbaarheid van de acceptatie van de uitkomsten van de evaluatie eigenlijk wordt vergroot. Er zal straks gezegd worden: zie je wel; het was dus geen onafhankelijk onderzoek; we moeten de uitkomsten heel relatief bezien! De procesgang van de staatssecretaris is dus ook een heel onverstandige. Zij geeft geen inzicht in de daadwerkelijke opdracht aan de bureaus. Zij vindt dat niet nodig, want het gaat om democratisch gelegitimeerde besturen. Daarmee organiseert de staatssecretaris dus een mogelijk gebrek aan draagvlak voor de uitkomsten van de evaluatie. Ik vind het, mogelijk met al die waterschapsbesturen, heel erg jammer dat er op deze manier een uitkomst moet komen en dat de conclusies van de evaluatie mogelijk zullen worden ondergraven. Ik raad de staatssecretaris aan om haar opvattingen hierover te herzien; nog daargelaten dat ik het jammer blijf vinden dat zij deze evaluatie niet in eigen hand heeft gehouden.

De heer **Slager** (SP): Voorzitter. Laat ik ermee beginnen het met mijn voorgangster eens te zijn. De staatssecretaris gaat er wel heel erg gemakkelijk van uit dat als een, weliswaar democratisch gekozen, orgaan een onderzoek laat instellen naar zijn tariefstelling, waarover duidelijk commotie en onenigheid is, die evaluatie per definitie oké is en je er verder geen weging aan hoeft te geven. Ik constateer dat de staatssecretaris hier anders tegen aankijkt dan haar collega van Financiën, die duidelijk heeft gezegd dat hij er wél weging aan geeft, omdat er in elk geval een zweem van argwaan zal blijven als je zelf

Slager

opdracht geeft en betaalt voor een evaluatie. De uitkomst zou dan wel eens iets minder onafhankelijk kunnen zijn.

Het volgende punt is voor ons nog niet helemaal duidelijk. Er is 90 mln. overgeheveld van de boeren en de grondbezitters naar de burgers. Bij de behandeling van deze wet in 2006 is afgesproken dat het bedrag over de burgers zou worden verdeeld. Die verdeling zou neerkomen op een verhoging van € 13 c.q. € 17 per huishouden. Dat staat los van allerlei andere verhogingen die nodig zijn. Ik vind dat de staatssecretaris moet bevestigen dat die 90 mln. inderdaad gelijkelijk verdeeld zal worden over alle burgers, en dat het bij het ene waterschap niet om veel meer geld kan gaan dan bij het andere. Uit de evaluatie moet straks in elk geval blijken dat de 90 mln. op die manier is verdeeld.

Verder sta ik toch open voor de lijsten waarvan de staatssecretaris zegt dat ik ze zelf op internet kan opzoeken. Ik had erom gevraagd. Ik heb er in december om gevraagd en ze niet gekregen, en in februari had ik ze nog niet. Ik wil die lijsten gewoon hebben, al was het maar omdat wij dan op onze eigen manier een evaluatie kunnen maken. Ik heb begrepen dat de evaluatie die voor april was toegezegd pas in mei komt, maar goed. De vraag is of wij haar hier dan ooit nog te zien krijgen. Wat de uitkomst van de evaluatie ook zal zijn, ik constateer dat sommige waterschappen in elk geval toch wat nattigheid beginnen te voelen en dat kennelijk de publiciteit rond de steekproeven van de SP en van Eigen Huis enig effect begint te creëren. De afgelopen week las ik dat het waterschap Brabantse Delta de komende vijf jaar 47 mln. gaat bezuinigen. Dat blijkt zo maar te kunnen, terwijl het toch gewoon doorgaat met het bouwen van weer een nieuw kantoorgebouw. Dat kan zonder dat het de primaire taak verwaarloost, maar het kan omdat het zich gaat beperken tot de kerntaken. Daar zit het hem precies. Er zijn dus waterschappen die kennelijk meer doen dan hun kerntaken. Is dit juist? Moeten waterschappen meer doen dan hun kerntaken en flinke sommen geld aan recreatieprojecten gaan uitgeven, wat men kennelijk in de Brabantse Delta heeft gedaan. Een ander gevolg: in de afgelopen week las ik ook dat het waterschap Zeeuws-Vlaanderen, het duurste van het gehele land zoals de staatssecretaris zal weten, liet weten dat het volgend jaar in elk geval alle tarieven beviest, omdat het nu welletjes is geweest.

Kortom, het gaat werken. Onze bedoeling was om in elk geval een signaal af te geven dat ertoe moet leiden dat de waterschappen op enigerlei wijze toch verantwoording afleggen aan de burgers voor de tarieven die zij zelfstandig vaststellen en die kennelijk door de meeste provincies worden geslikt. Die zijn aan de orde en de burger kan dat allemaal niet zomaar pikken.

□

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: Mevrouw de voorzitter. Hartelijk dank voor de bijval, in elk geval op een aantal punten van mevrouw Haubrich. Zij zegt inderdaad dat feiten en cijfers verschillende zaken zijn.

Mevrouw Haubrich maakte nog wel een punt van de onafhankelijkheid van het onderzoek. Zij vroeg of de staatssecretaris er niet heel erg gemakkelijk van uitgaat dat de waterschappen inderdaad een onafhankelijk onderzoek willen. De heer Slager haalde er staatssecretaris De Jager bij. Dat is een bekende, want iedereen weet: wie betaalt, bepaalt. De onderliggende boodschap is

eigenlijk of het wel verstandig is om de waterschappen daarin te vertrouwen.

Ik herhaal dat ik een democratisch gelegitimeerd orgaan in beginsel wel vertrouw. Daar begint het mee. Als ik het echter van de praktische kant bekijk, zegt de heer Slager: wie betaalt, bepaalt. Maar welk voordeel heeft een waterschap erbij als uit een evaluatie blijkt dat de verdeling van de lasten anders moet? Het gaat niet om de hoogte of om de totale inkomsten. De waterschappen maken een sommetje wat de inkomsten uit tarieven moeten zijn. Vervolgens kijken ze waar dat gaat neerslaan. Het onderzoek is gericht op waar de lasten neerslaan en niet op de totale hoogte van de lasten. Dat betekent dat de waterschappen er geen voordeel bij hebben als de evaluatie positief of negatief zou uitpakken. Het betekent alleen dat zij mogelijk de lasten anders moeten verdelen. Voor de totale inkomsten maakt het niet uit.

Mevrouw **Haubrich-Gooskens** (PvdA): Daar zit nu net de crux. Het gaat niet om de totale opbrengst van de waterschapsbelasting. Die wordt uitdrukkelijk noodzakelijk bepaald door de kosten die men moet maken en overigens door een weerstandsvermogen dat zij ook moeten hebben, en waarom het helemaal niet zo raar is als zij een aantal miljoenen op de bank hebben, mijnheer Slager.

Punt is dat opnieuw bij deze waterschapsverkiezingen gebleken is, dat agrarisch ongebouwd er voortreffelijk in geslaagd is om zijn vertegenwoordiging in alle waterschapsbesturen, niet alleen via de geborgde zetels ongebouwd, maar ook via alle mogelijke politieke partijen en groeperingen, zodanig te bevestigen dat bijvoorbeeld in het waterschap Rivierenland opnieuw vier van de zes heemraden boer van beroep zijn. Dat betekent dat er binnen zo'n waterschapsbestuur wel degelijk belangen zijn bij de verdeling van de totale waterschapsom. Dat is wat ons grote zorgen baart. Ik had gehoopt met het voorbeeld hoe dat in de praktijk gebeurt bij het waterschap Rivierenland, voor de staatssecretaris inzichtelijk te maken dat dit belang er wel degelijk is.

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: Als ik eerlijk ben, vind ik dit wel een vrij ver gaande stelling. Dat betekent dat ik bij een democratisch gekozen bestuur dat met een dagelijks bestuur komt, zou moeten wegen welke achtergrond en welke persoonlijke belangen de heemraden hebben. Je zou er toch van mogen uitgaan dat een waterschap dat democratisch gelegitimeerd is, ook voor het algemeen belang staat.

Ik reageer ook op wat de heer Slager een aantal keren heeft gezegd. Als wij overal vraagtekens moeten zetten bij een onafhankelijk onderzoek, hoe kan een rijksoverheid dan ooit nog één onafhankelijk onderzoek instellen? Zolang ik staatssecretaris ben, heb ik wel van twee of drie gehoord. Dan zou het volstrekt onmogelijk zijn dat het Rijk een onafhankelijk onderzoek vraagt aan een bureau, want dan is er geen instantie boven die nog kan vragen of het wel onafhankelijk is. Bij echt duidelijke belangen of voor een bedrijf met een duidelijk belang dat zegt dat het een onafhankelijk onderzoekje heeft gedaan, kan ik mij best voorstellen waarom de heer Slager staatssecretaris De Jager aanhaalt. Voor een democratisch gelegitimeerd orgaan als een waterschap dat twee bureaus opdracht geeft om een onafhankelijk onderzoek

Huizinga-Heringa

te doen, vind ik niet dat ik – nog niet eens als toezicht-houdende staatssecretaris, want dat doen de provincies – moet zeggen dat ik grote twijfels heb of men wel echte onafhankelijkheid wil. Dat vind ik heel ver gaan.

De heer **Slager** (SP): Ik heb helemaal niet gesproken over grote twijfels – ik zal niet zeggen dat dit populistisch is – maar ik heb gevraagd of de staatssecretaris het zou willen meewegen. De staatssecretaris benadrukt steeds dat de waterschappen democratisch georganiseerde organen zijn. Dat is juist, maar het gaat wel om organen met geborgde zetels, met mensen die niet één, maar twee of drie stemmen kunnen uitbrengen, waarbij de zwaarte ligt bij de mensen die grond bezitten. Als dan de verdeling van de tarieven aan de orde is, zou het kunnen zijn dat zij er belang bij hebben – ik noemde het voorbeeld van 1953 – dat er heel veel niet door hen betaald hoeft te worden. De staatssecretaris mag dat best wegeven. Zij zou heel naïef zijn als zij dat niet zou doen.

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: Daarom vind ik het ook buitengewoon goed dat de waterschappen, nadat ik gezegd heb dat zij naar mijn mening een onafhankelijk onderzoek moesten laten doen en het niet zelf moesten gaan onderzoeken, inderdaad hebben besloten een onafhankelijk onderzoek te laten doen. Ik vind het echter buitengewoon ver gaan om te zeggen dat als de waterschappen opdracht geven tot een onafhankelijk onderzoek, wij ervan moeten uitgaan dat dit niet echt onafhankelijk zal zijn.

De heer **Slager** (SP): Natuurlijk spreken zij over een onafhankelijk onderzoek, maar daar geef je toch niets voor?

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: Ik wel.

De heer **Slager** (SP): Stel dat de waterschappen zeiden dat zij een afhankelijk onderzoek zouden gaan doen. Het is dan logisch dat men dat verkoopt als een onafhankelijk onderzoek. Mevrouw Haubrich en ik dragen argumenten aan waaruit blijkt dat er mogelijk niet helemaal afhankelijk geredeneerd wordt. Om die reden vraag ik de staatssecretaris of zij dit wil meewegen. Ik spreek niet over groot wantrouwen, welke woorden zij mij in de mond wil leggen. Ik vraag alleen of zij dit wil meewegen, zoals haar collega De Jager wel doet. Hij zegt dat hij dit duidelijk meeweegt bij door bepaalde sectoren gefinancierd onderzoek.

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: "Door bepaalde sectoren gefinancierd" is natuurlijk iets anders dan waterschappen die een onafhankelijk bureau opdracht geven om onderzoek te doen naar de verdeling. Als wij bij het lezen van de eerste bladzijde van de evaluatie al moeten vaststellen dat er in een bepaalde richting wordt geschreven, zullen er vanzelfsprekend vragen rijzen. Vooralsnog ga ik er echter van uit dat als de waterschappen mij toezeggen dat zij onafhankelijk onderzoek laten doen, zij dit ook doen. Ik ga er daarnaast van uit dat de waterschappen, die bestaan uit door de mensen gekozen besturen, niet alleen volgens de wet handelen, maar ook willen dat de tarieven eerlijk en rechtvaardig neerslaan. Ik ga er dan niet van uit dat ik er bij voorbaat rekening mee moet houden dat een onafhankelijk onderzoek niet

onafhankelijk zal blijken te zijn. Mogen er feiten zijn die mij aanleiding geven dit te veronderstellen, dan zal ik dit natuurlijk meewegen. Maar anders dan de heer Slager ga ik daar niet bij voorbaat al van uit.

De heer **Slager** (SP): Mevrouw Haubrich heeft de staatssecretaris al een voorbeeld gegeven. Degenen die 12% van de lasten opbrengen, genieten 80% van de voordelen. Misschien is het iets minder, maar in elk geval is duidelijk dat degenen die een beperkte bijdrage leveren, een groot belang hebben. Het is dus niet juist dat alles pondspondsgewijs verdeeld wordt. Als hoeder van de middelen van de burger ben ik van mening dat de staatssecretaris wel degelijk behoort te bezien of die verdeling eerlijk is.

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: Het feit dat de heer Slager zegt dat een aantal heemraden uit een bepaalde groep komt, leidt er nog niet toe dat als waterschappen tot een onafhankelijk onderzoek opdracht geven, wij dan van tevoren een vraagteken moeten zetten bij de onafhankelijkheid van dat onderzoek, zonder dat er ook maar één enkele aanleiding is om daaraan te twijfelen.

Mevrouw **Haubrich-Gooskens** (PvdA): Voorzitter! De staatssecretaris heeft aangegeven dat zij a priori vindt dat gelegitimeerd gekozen besturen een onafhankelijk onderzoek zullen genereren. Wij hebben dat niet gezegd. Wij hebben ook niet gezegd dat wij het onderzoek in principe wantrouwen. Ik heb de staatssecretaris wel gevraagd of zij zelf ook niet vindt dat zij de uitkomsten van deze evaluatie kwetsbaar maakt door zo geheimzinnig te doen over de onderzoeksopdracht.

Staatssecretaris **Huizinga-Heringa**: Ik vind niet dat ik geheimzinnig doe over de onderzoeksopdracht. Als de evaluatie naar de Eerste Kamer wordt toegestuurd, zoals ik al aan de heer Slager heb toegezegd en zoals ik ook mevrouw Haubrich toezeg, zit daar vanzelfsprekend ook de onderzoeksopdracht bij.

De **voorzitter**: Ik dank de staatssecretaris hartelijk voor haar reactie in tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsvoorstel wordt zonder stemming aangenomen.

Sluiting 15.39 uur

Besluiten en ingekomen stukken

Lijst van besluiten

De Voorzitter heeft na overleg met het College van Senioren besloten om:

a. de plenaire behandeling van de volgende wetsvoorstellen te doen plaatsvinden op:
26 mei 2009

Uitbreiding van de bestuurlijke handhavingsinstrumenten in de wetgeving op het gebied van de volksgezondheid (31122);
23 juni 2009

Wijziging van de Telecommunicatiewet en de Wet op de economische delicten in verband met de implementa-